

Последни изменения и допълнения на Наказателнопроцесуалния кодекс, относими към „Наръчник на съдебния заседател”, в сила от 5 ноември 2017 г.

Чл. 24. (1) Не се образува наказателно производство, а образуваното се прекратява, когато:

1. (изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) деянието не е извършено или не съставлява престъпление;

2. деецът не носи наказателна отговорност поради амнистия;

3. наказателната отговорност е погасена поради изтичане на предвидената в закона давност;

4. деецът е починал;

5. след извършване на престъплението деецът е изпаднал в продължително разстройство на съзнанието, което изключва вменяемостта;

6. спрямо същото лице за същото престъпление има незавършено наказателно производство, влязла в сила присъда, постановление или влязло в сила определение или разпореждане за прекратяване на делото;

7. в предвидените в особената част на Наказателния кодекс случаи по дела от общ характер липсва тъжба от пострадалия до прокурора;

8. деецът се освобождава от наказателна отговорност с прилагане на възпитателни мерки;

8а. (нова – ДВ, бр. 63 от 2017 г. , в сила от 5.11.2017 г.) извършеното деяние съставлява административно нарушение, за което е приключило административнонаказателно производство;

9. в предвидените в особената част на Наказателния кодекс случаи пострадалият или ощетеното юридическо лице до започване на съдебното следствие пред първоинстанционния съд направи искане за прекратяване на наказателното производство;

10. по отношение на лицето е допуснат трансфер на наказателно производство в друга държава;

11. (отм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.).

(2) В случаите по ал. 1, т. 2, 3 и 9 наказателното производство не се прекратява, ако обвиняемият или подсъдимият направи искане то да продължи. Амнистията или давността не са пречка за възобновяване на наказателното дело, ако осъденият направи искане за това или прокурорът внесе предложение за оправдателна присъда.

(3) Производството по дела от общ характер се прекратява и когато съдът одобри споразумение за решаване на делото.

(4) (Нова – ДВ, бр. 63 от 2017 г. , в сила от 5.11.2017 г.) Наказателното производство се прекратява на основание ал. 1, т. 8а, ако в случаите по чл. 25, т. 5 в едномесечен срок от спирането не е направено предложение за възобновяване на административнонаказателното производство или предложението не е уважено.

(5) (Предишна ал. 4 – ДВ, бр. 63 от 2017 г. , в сила от 5.11.2017 г.) Освен в случаите по ал. 1, не се образува наказателно производство за престъпление, което се преследва по тълба на пострадалия, а образуваното се прекратява и когато:

1. липсва тълба;

2. тълбата не отговаря на условията, посочени в чл. 81;

3. пострадалият и деецът са се помирили, освен ако деецът не е изпълнил условията на помириенето без уважителни причини;

4. частният тължител оттегли тълбата си;

5. частният тължител не е намерен на посочения от него адрес или не се яви в съдебното заседание на първоинстанционния съд без уважителни причини; тази разпоредба не се прилага, ако вместо частния тължител се яви негов повереник.

Основания за отвеждане на съдиите и съдебните заседатели

Чл. 29. (1) Не може да участва в състава на съда съдия или съдебен заседател:

1. който е участвал в състава на съда, постановил:

а) присъда или решение в първата, въззивната или касационната инстанция, или при възобновяване на наказателното дело;

б) определение, с което се одобрява споразумение за решаване на делото;

в) определение, с което се прекратява наказателното производство;

г) (отм. – ДВ, бр. 63 от 2017 г. , в сила от 5.11.2017 г.);

2. който е извършвал разследване по делото;

3. който е бил прокурор по делото;

4. който е бил обвиняем, настойник или попечител на обвиняемия, защитник или повереник по делото;

5. който е бил или може да встъпи в наказателното производство като частен обвинител, частен тъжител, граждански ищец или граждански ответник;

6. който е бил свидетел, поемно лице, вещо лице, преводач, тълковник или специалист - технически помощник по делото;

7. който е съпруг или близък роднина на лицата по т. 1 - 6;

8. който е съпруг или близък роднина на друг член от състава на съда.

(2) Не може да участва в състава на съда съдия или съдебен заседател, който поради други обстоятелства може да се счита предубеден или заинтересован пряко или косвено от изхода на делото.

Чл. 260. (1) (Изм. – ДВ, бр. 63 от 2017 г. , в сила от 5.11.2017 г.) Когато разглеждането на делото изисква продължително време, може да се привлече резервен съдия или съдебен заседател.

Чл. 269, ал. 3 от НПК

.....

(3) Когато това няма да попречи за разкриване на обективната истина, делото може да бъде разгледано в отсъствие на подсъдимия, ако:

1. не е намерен на посочения от него адрес или е променил същия, без да уведоми съответния орган;

2. местоживеенето му в страната не е известно и след щателно издирване не е установено;

3. (нова - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г., изм., бр. 63 от 2017 г. , в сила от 5.11.2017 г.) редовно е призван, не е посочил уважителни причини за неявяването си и е изпълнена процедурата по чл. 247б, ал. 1;

4. (предишна т. 3 - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) се намира извън пределите на Република България и:

- а) местоживеенето му не е известно;
 - б) не може да бъде призован по други причини;
 - в) е редовно призован и не е посочил уважителни причини за неявяването си.
-

Чл. 301. (1) При постановяване на присъдата съдът обсъжда и решава следните въпроси:

1. има ли извършено деяние, извършено ли е то от подсъдимия и извършено ли е виновно;

2. съставлява ли деянието престъпление и правната му квалификация;

3. подлежи ли подсъдимият на наказание, какво наказание да се определи, а в случаите на чл. 23 - 25 и 27 от Наказателния кодекс какво общо наказание да му се наложи;

4. налице ли са основанията за освобождаване от наказателна отговорност по чл. 61, ал. 1 и чл. 78а, ал. 1 от Наказателния кодекс;

5. да се освободи ли подсъдимият от изтърпяване на наказанието, какъв да бъде изпитателният срок при условно осъждане, а в случаите по чл. 64, ал. 1 от Наказателния кодекс - каква възпитателна мярка да се наложи;

6. (доп. - ДВ, бр. 27 от 2009 г., в сила от 1.06.2009 г., изм., бр. 13 от 2017 г., в сила от 7.02.2017 г.) какъв първоначален режим за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода да се определи;

7. на кого да се възложи възпитателната работа с подсъдимия в случаите на условно осъждане;

8. (изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г.) налице ли са условията по чл. 68 - 69а и чл. 70, ал. 7 от Наказателния кодекс и какво наказание подсъдимият да изтърпи;

9. налице ли са условията на чл. 53 от Наказателния кодекс;

10. да се уважи ли гражданският иск и в какъв размер;

11. какво да стане с веществените доказателства;

12. на кого да се възложат разноските по делото.

(2) Когато подсъдимият е обвинен в няколко престъпления или няколко лица са участвали в извършването на едно или няколко престъпления, съдът обсъжда и решава въпросите по ал. 1 за всяко лице и за всяко престъпление поотделно.

(3) Когато е пропуснал да се произнесе по гражданския иск, съдът се произнася по него с допълнителна присъда в срока за обжалването.

(4) (Нова – ДВ, бр. 63 от 2017 г. , в сила от 5.11.2017 г.) При решаване на въпроса по ал. 1, т. 2 съдът се произнася и дали извършеното деяние съставлява административно нарушение.

Чл. 305. (1) Присъдата се издава в името на народа.

(2) В уводната част на присъдата се посочват: датата на издаването ѝ; съдът, имената на членовете на състава, на съдебния секретар и на прокурора; делото, по което се издава присъдата; името на подсъдимия и престъплението, за което е повдигнато обвинението.

(3) В мотивите се посочват установените обстоятелства, въз основа на кои доказателствени материали и какви са правните съображения за взетото решение. При противоречия на доказателствените материали се излагат съображения защо едни от тях се приемат, а други се отхвърлят.

(4) В диспозитива се посочват данни за самоличността на подсъдимия и се излага решението на съда по въпросите, посочени в чл. 301. В него се посочва и съдът, пред който присъдата може да бъде обжалвана и в какъв срок.

(5) В случаите на чл. 24, ал. 1, т. 2 и 3 във връзка с чл. 289, ал. 2 съдът признава подсъдимия за виновен и прилага съответния закон за амнистията или правилата за давност; в случаите на чл. 61, ал. 2, предложение първо от Наказателния кодекс - признава подсъдимия за виновен, освобождава го от наказателна отговорност и му налага възпитателна мярка, в случаите по чл. 78а от Наказателния кодекс - признава подсъдимия за виновен, освобождава го от наказателна отговорност и му налага административно наказание.

(6) (Нова – ДВ, бр. 63 от 2017 г. , в сила от 5.11.2017 г.) В случаите по чл. 301, ал. 4 съдът признава подсъдимия за невинен и му налага административно наказание, когато извършеното деяние се наказва по административен ред в предвидените в особената част на Наказателния кодекс случаи или когато съставлява административно нарушение, предвидено в закон или указ.

(7) (Предишна ал. 6 – ДВ, бр. 63 от 2017 г. , в сила от 5.11.2017 г.) Оправдателната

присъда не може да съдържа изрази, които поставят под съмнение невинността на оправдания.

Чл. 308. (1) Мотивите могат да бъдат изготвени и след обявяване на присъдата, но не по-късно от петнадесет дни.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 63 от 2017 г. , в сила от 5.11.2017 г.) По дела, които представляват фактическа или правна сложност, мотивите могат да бъдат изготвени и след обявяването на присъдата, но не по-късно от шестдесет дни.

Чл. 346. По касационен ред могат да бъдат обжалвани:

1. решенията и новите присъди на апелативния съд, освен тези, с които деецът е бил освободен от наказателна отговорност с налагане на административно наказание на основание чл. 78а от Наказателния кодекс, и тези по чл. 334, т. 1;

2. (доп. – ДВ, бр. 63 от 2017 г. , в сила от 5.11.2017 г.) новите присъди, постановени от окръжния съд като въззивна инстанция по дела от общ характер, освен тези, с които деецът е бил освободен от наказателна отговорност с налагане на административно наказание на основание чл. 78а от Наказателния кодекс;

3. определенията на окръжния и на апелативния съд по чл. 306, ал. 1, постановени в случаите на нова присъда;

4. решенията и определенията на окръжния или апелативния съд, постановени за първи път във въззивното производство, с които се прекратява, спира или прегражда пътят на наказателното производство.

Чл. 348. (1) Присъдата и решението подлежат на отмяна или изменение по касационен ред:

1. когато е нарушен законът;

2. когато е допуснато съществено нарушение на процесуални правила;

3. когато наложеното наказание е явно несправедливо.

(2) Нарушение на закона има, когато той е приложен неправилно или не е приложен закон, който е трябвало да бъде приложен.

(3) Нарушението на процесуални правила е съществено, когато:

1. (изм. – ДВ, бр. 63 от 2017 г. , в сила от 5.11.2017 г.) е довело до ограничаване на процесуалните права на страните, ако не е отстранено;

2. няма мотиви или протокол за съдебното заседание на първата или въззивната инстанция;

3. присъдата или решението са постановени от незаконен състав;

4. тайната на съвещанието е била нарушена по време на постановяване на присъдата или решението.

(4) Процесуално нарушение, което не може да бъде отстранено при новото разглеждане на делото, не съставлява основание за отмяна на присъдата.

(5) Наказанието е явно несправедливо, когато:

1. очевидно не съответства на обществената опасност на деянието и дееца, на смекчаващите и отегчаващите отговорността обстоятелства, както и на целите по чл. 36 от Наказателния кодекс;

2. неправилно е приложено или неправилно е отказано прилагането на условното осъждане.

Чл. 411а. (Нов - ДВ, бр. 13 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г. - изм., бр. 61 от 2011 г.)
(1) (Изм. – ДВ, бр. 42 от 2015 г.) На специализирания наказателен съд са подсъдни делата за престъпления по:

1. глава първа от особената част на Наказателния кодекс;

2. член 321 и 321а от Наказателния кодекс;

3. член 116, ал. 1, т. 10, чл. 131, ал. 1, т. 8, чл. 142, ал. 2, т. 8, чл. 142а, ал. 2, предложение второ, чл. 143, ал. 2, предложение второ, чл. 143а, ал. 3, предложение второ, чл. 155, ал. 5, т. 1, чл. 156, ал. 3, т. 1, чл. 159, ал. 5, чл. 159г, предложение второ, чл. 162, ал. 3, предложение първо и ал. 4, чл. 195, ал. 1, т. 9, предложение второ, чл. 199, ал. 1, т. 5, чл. 208, ал. 5, предложение първо, чл. 213а, ал. 2, т. 5, предложение второ и ал. 3, т. 3, чл. 214, ал. 2, т. 1 и 2, чл. 235, ал. 4, предложение първо, чл. 242, ал. 1, буква "ж", чл. 253, ал. 3, т. 1, предложение второ, чл. 256, ал. 2, предложение второ, чл. 278а, ал. 3, предложение трето,

чл. 280, ал. 2, т. 5, чл. 330, ал. 2, т. 4, чл. 346, ал. 6, предложение второ, чл. 354а, ал. 2, т. 1, чл. 354б, ал. 2 – 4, чл. 354в, ал. 2 – 4 и чл. 356б, ал. 2 от Наказателния кодекс;

4. (нова – ДВ, бр. 63 от 2017 г. , в сила от 5.11.2017 г.) член 201 – 205, 212, 212а, 219, 220, 224, 225б, 226, 250, 251, 253 – 253б, 254а, 254б, 256, 282 – 283а, 285, 287 – 289, 294, 295, 299, 301 – 307, 310, 311 и 313 от Наказателния кодекс, извършени от:

а) народни представители;

б) членове на Министерския съвет и заместник-министри;

в) председатели на държавни агенции и държавни комисии, изпълнителни директори на изпълнителните агенции, и техните заместници;

г) управителя на Националния осигурителен институт, управителя на Националната здравноосигурителна каса, изпълнителния директор и директорите на териториалните дирекции на Националната агенция за приходите;

д) директора на Агенция "Митници", началници на митници, митнически бюра и пунктове;

е) членовете на Комисията за отнемане на незаконно придобито имущество и Националното бюро за контрол на специалните разузнавателни средства;

ж) областни управители и заместник областни управители;

з) съдии, прокурори и следователи;

и) членове на Висшия съдебен съвет, главния инспектор и инспекторите в Инспектората към Висшия съдебен съвет;

к) кметовете и заместник-кметовете на общини, кметовете и заместник-кметовете на райони и председателите на общински съвети.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2011 г., отм., бр. 42 от 2015 г.).

(3) (Изм. – ДВ, бр. 42 от 2015 г.) На специализирания наказателен съд са подсъдни и делата за престъпленията по ал. 1, извършени в чужбина.

(4) (Обявена за противоконституционна с Решение № 10 на КС на РБ - ДВ, бр. 93 от 2011 г.)

Когато срещу едно и също лице е повдигнато обвинение за няколко престъпления, едно от които е подсъдно на специализирания наказателен съд, делото за всички

престъпления е подсъдно на този съд.

(5) (Доп. - ДВ, бр. 19 от 2012 г., в сила от 6.03.2012 г.) Когато две или повече дела за различни престъпления или срещу различни лица имат връзка помежду си, те се обединяват, ако правилното им изясняване налага това. Когато някое от делата е подсъдно на специализирания наказателен съд, обединеното дело се разглежда от него.

(6) (Нова - ДВ, бр. 19 от 2012 г., в сила от 6.03.2012 г., изм., бр. 42 от 2015 г.) Когато е повдигнато обвинение за две или повече престъпления, които имат връзка помежду си и някое от тях е от посочените в ал. 1 или 3, делото за всички престъпления е подсъдно на специализирания наказателен съд.

(7) (Предишна ал. 6 - ДВ, бр. 19 от 2012 г., в сила от 6.03.2012 г.) Когато едно дело е подсъдно на специализирания наказателен съд и на военния съд, то се гледа от военния съд.
